

Energia ja Itämeri

- meripäivien ympäristöseminaari 16.7.2009

Seminaarin avaus

Energiateollisuus ry:n puheenjohtaja Kari Rämö, Kymenlaakson Sähkö Oy

Hyvät seminaarin osanottajat!

Järjestäjiä on syytä onnitella hyvin ajankohtaisesta ja onnistuneesta seminaarin otsikon valinnasta. Energia-asiat ovat nousseet monilla foorumeilla merkittäväksi keskustelun kohteeksi ja Itämeren ympäristö on juuri nyt meidän suomalaisten kannalta mielenkiintoinen viitekehitys tarkastella asioita.

Energia ja energiajärjestelmät ovat jo sinänsä tärkeä yhteiskunnan peruselementti. Nyttemmin on jo tavanomaista, että energian yhteydessä puhutaan myös ilmasto- ja ympäristökysymyksistä. Yhä useammin energiaan liitetään myös kansainvälinen näkökulma, kauppapolitiikka ja turvallisuuskysymyksetkin. Nämä kaikki tulevat tavalla tai toisella esille tässäkin tilaisuudessa. Energian painoarvo yhteiskunnan kaikinpuolisen vakaan ja kestäväen kehityksen osatekijänä on noussut.

EU:n puheenjohtajamaana toimii vuoden loppupuoliskolla naapurimme Ruotsi, mikä jo sinänsä korostaa Itämeri-teemaa. Ruotsi on nostanut juuri alkaneella puheenjohtajuuskaudellaan ilmasto- ja energiakysymykset tärkeimmäksi painopistealueeksi talouskriisin hoidon ohella. YK:n seuraava ilmastokokous pidetään ensi joulukuussa Kööpenhaminassa. Kokoukseen kohdistuu suuria odotuksia. Mikäli kansainvälisesti onnistutaan sopimaan riittävällä tavalla ilmastotavoitteista, tulee EU korottamaan omia aikaisemmin asettamia tavoitteita.

Suomi on jo nykyisillä päätöksillä sitoutunut kasvihuonekaasupäästöjen merkittävään vähentämiseen. Hiilidioksidipäästöttömän sähköntuotannon osuus Suomessa on jo nyt yli 60 prosenttia. Vuoteen 2030 mennessä päästöttömän sähköntuotannon osuus voisi nousta jo 80 – 85 prosenttiin. Pidemmällä aikavälillä energia-ala tavoittelee hiilidioksidineutraalia sähköntuotantoa.

Ilmastokysymyksissä ollaan nyt siirtymässä tavoitteiden asettamisesta tavoitteiden toteuttamiseen. Tämä näkökulmaero on syytä noteerata. Kun puhumme tavoitteiden asettamisesta, puhumme prosenteista. Kun puhumme tavoitteiden toteuttamisesta, puhumme euroista ja miljardoista euroista.

Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää energian tuotantojärjestelmän huomattavaa rakennemuutosta. Energiateollisuus arvioi, että seuraavien 15 vuoden aikana alan investointitarve Suomessa on kaiken kaikkiaan noin 25-30 miljardia euroa. Tässä tilanteessa kaksi asiaa nousee yli muiden. Ensinnäkin on tärkeää, että toimintaympäristö säilyisi investointeihin kannustavana ja että vältettäisiin ratkaisuja, jotka voisivat heikentää investointimahdollisuuksia. Toisaalta energiamarkkinoiden avoimuuden ja toimintalogiikan tulisi olla Itämeren alueella sekä Euroopassa yleensäkin riittävän yhtenäinen.

Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä panostaa tuulivoimaan sekä muihin uusiutuviin energialähteisiin aivan eri mittaluokassa kuin tähän asti on tapahtunut. Näistä saamme konkreettisia esimerkkejä iltapäivällä. Energia-alalla on tehtävä muistakin syistä merkittäviä investointeja tulevina vuosina. Omavaraisuustavoitteen saavuttaminen sähkön käytön kasvaessa ja vanhojen voimalaitosten poistuessa käytöstä edellyttää uuden perusvoiman lisärakentamista.

Energia-ala on jo pitkään ollut suurin investoija Suomessa. Viime vuonna energia-alan investoinnit muodostivat lähes kolmanneksen koko suomalaisen teollisuuden investoinneista. Energiateollisuuden investoinnit olisi syytä pitää korkealla tasolla myös jatkossa, sillä taloudellisen kriisin aikana investoinnit heijastuvat myönteisesti ympäristöön ja tukevat hyvinvoinnin säilymistä. Energiainvestoinnit voikin nähdä myös elvyttävinä panostuksina, sillä niiden perusteena ei ole ainoastaan taloudellinen kasvu, vaan myös ilmastotavoitteiden saavuttaminen. Taloudellisen toimeliaisuuden jälleen elyessä ei riittävän ja edullisen energian saanti saisi olla pullonkaulana.

Myös energia-alan avoimien markkinoiden kehitysvaihe liittyy Itämeren alueeseen. Sähkömarkkinoiden osalta Eurooppa on jakautunut erilaisiin markkina-alueisiin. Pohjoismaissa avoimet sähkömarkkinat syntyivät 1990-luvulla, ensin kansallisesti ja muutamassa vuodessa yhteisinä pohjoismaisina sähkömarkkinoina. Nyt pohjoismaiset tukkusähkömarkkinat ovat varsin hyvin toimivat ja yhtenäiset. Myös vähittäismarkkinat toimivat kansallisesti ja parhaillaan valmistellaan myös vähittäismarkkinoiden harmonisointia ja yhdistämistä pohjoismaisella tasolla.

Suomesta katsoen muut kiinnostavat markkina-alueet ovat Keski-Euroopan markkinat ja Baltian alue –Viro, Latvia, Liettua – sekä toisaalta Venäjä eli liikutaan Itämeren ympäristössä.

Energiateollisuus suhtautuu positiivisesti Baltian markkinoiden yhdistämiseen ja näkee Venäjän suunnassa mielenkiintoisia mahdollisuuksia. Sekä Baltian että Venäjän osalta on kuitenkin esteitä kovin nopealle etenemiselle. Markkinoiden avautumiskehitys on näissä molemmissa jäljessä siitä, mitä se on Pohjoismaissa tai Keski-Euroopassa. Edellytys markkinoiden aidolle yhdistymiselle on, että noudatettavat pelisäännöt ja suhtautuminen esimerkiksi päästöjen vähennystavoitteisiin on samanlainen. Luonnollisesti on oltava myös riittävät fyysiset siirtoyhteydet eri markkina-alueiden välillä.

Hyvät kuulijat!

Seminaarin esitykset on koottu kahden teeman alle. Maailman tuulet käsittelee yleisiä linjauksia ja ilmiöitä, Itämeren aallot konkreettisempia vaikutuksia ja keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Jos tähän kokonaisuuteen jotain toivoisi lisää –tuota samaa logiikka noudattaen - niin ehkä kolmannen teeman nimeltä Matti Meikäläisen mainingit. On nimittäin niin, että ilmaston muutosta ei voi torjua pelkästään tuotantorakenteita uudistamalla. Muutokset tulevat vaikuttamaan myös kuluttajatasolla, energian käytössä ja ihmisten arjessa. Ehkäpä tämä näkökulma ansaitsee oman tilaisuutensa.

Toivotan teille kaikille antoisaa seminaaria!